

VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIFICKÝMI PORUCHAMI UČENÍ A CHOVÁNÍ

1. Speciální výuka
2. Podmínky pro vřazení žáka do speciální třídy
3. Charakteristika speciálních tříd
4. Vymezení pojmů SPUCH, logopedických obtíží a jejich příčiny
5. Zásady domácí přípravy a spolupráce se školou
6. Spolupráce s jinými institucemi
7. Speciální pomůcky a webové stránky

1. Speciální výuka

Speciální výukou rozumíme výuku žáků, kteří mají od počátku povinné školní docházky více, či méně výrazné problémy. Patří mezi ně žáci se specifickými vývojovými poruchami učení a chování, žáci s logopedickými obtížemi, autistickými rysy či kombinací některých z výše uvedených poruch.

ZŠ Školní, Chomutov s odloučeným pracovištěm Beethovenova, Chomutov nabízí vzdělávání takto znevýhodněných a handicapovaných žáků ve speciálních třídách logopedických a ve třídách pro děti se specifickými poruchami učení a chování.

Třídy logopedické a třídy pro děti s SPUCH jsou paralelní s jednotlivými ročníky a proto je mohou žáci navštěvovat od 1.–8. třídy. V devátých ročnících jsou pak žáci přeřazeni do „běžných“ tříd.

Na doporučení PPP (Pedagogicko-psychologické poradny) a SPC (např. SPC Měcholupy, SPC Teplice...) poskytuje naše základní škola speciálně pedagogickou péči (náprava SPU a logopedických vad). Ta většinou probíhá 1x týdně po dobu 20 – 30 minut a je určena pro žáky individuálně integrované se specifickými poruchami učení a logopedickými vadami.

2. Podmínky pro vřazení žáka do speciální třídy

- Vyšetření v PPP (<http://www.pppuk.cz/poradny/chomutov>) nebo SPC – speciálně pedagogické centrum (<http://www.spcteplice.cz>, <http://www.lzs-mecholupy.cz>)
- Žádost rodičů o vřazení dítěte do této třídy
- Rozhodnutí ředitelky školy

3. Charakteristika speciálních tříd

- Omezený počet žáků ve třídě,
- výuku vedou zkušení a kvalifikovaní pedagogové,
- využívá se speciálně pedagogických přístupů, metod a forem práce,
- používají se speciální pomůcky, učebnice,
- individuální reedukace (náprava) poruch pod vedením asistentů pedagoga,
- pravidelné konzultace s Pedagogicko-psychologickou poradnou či jinými odbornými institucemi,
- v individuálních případech možnost slovního hodnocení.
- Žáci musejí splňovat výstupy dané pro jednotlivé předměty a ročníky.

Logopedické třídy navštěvují žáci s vadami řeči, převážně se jedná o opožděný vývoj řeči nebo nesprávnou výslovnost, vývojovou dysfázii.

Třídy s SPUCH jsou určeny pro žáky s vývojovými poruchami učení a chování (SPUCH) – převážně dyslexií, ale také dysgrafií, dysortografií, dyskalkulií a syndromem ADHD nebo ADD.

Dětem navštěvující tyto třídy je věnována cílená péče během celého dne. Materiál k osvojení a procvičování učiva je volen s ohledem na potíže žáků. Přizpůsobeno je také tempo práce, hodnocení je diferencované podle stupně vady, tolerantní k potížím.

Výuka probíhá podle běžných osnov, učivo není redukováno oproti běžným třídám!

4. Vymezení pojmů SPUCH, logopedických obtíží a jejich příčiny

Příčiny SPUCH

- dědičnost (genetika) – asi 20%
- lehké poškození mozku v době před porodem, při porodu nebo po porodu – asi 50%
- kombinace obou výše uvedených vlivů – asi 15%
- neznámá etiologie, kdy neznáme příčinu – asi 15%

Dyslexie

– vývojová porucha čtení, projevující se neschopností naučit se číst

Specifické chyby

- záměny písmen tvarově a zrcadlově podobných (b d p, m n, a o e)
- vynechávání nebo přidávání písmen, slabik a slov
- přesmykování, přehazování písmen a slabik ve slově
- domýšlení slov, zvláště koncovek
- nesprávné čtení délky hlásky, nerozlišování krátkých a dlouhých samohlásek
- problémy v reprodukci
- obtíže ve skládání slabiky, slabikování

Projevy poruchy čtení

Čtení bývá

- namáhavé, neplynulé, strojové
- pomalé x rychlé
- bez melodie, žák někdy nestačí s dechem
- artikulační neobratnost,
- žák neudrží řádek, neorientuje se v textu
- problémy u dlouhých a cizích slov

Časté problémy s opisem a přepisem, potíže jim činí i diktáty. Dyslektik má potíže všude, kde se setkává se čtením – v naukových předmětech, matematice (nejen čtení slovních úloh, ale čte i číslice), geometrii (potíže s prostorovou orientací).

Odkazy

- <http://www.poruchy-uceni.cz/>
- <http://www.dyslexie.estranky.cz/>
- <http://www.zsbrezany.cz/cze/Projekt/Specificke-poruchy-uceni/Dyslexie>

Dysgrafie

– porucha psaní postihující úpravu písemného projevu i osvojování jednotlivých písmen a spojení hláska – písmeno.

Dysgrafici mívají od malička opožděný vývoj motorických funkcí. Bývá porušena lateralita.

Specifické chyby

- nepamatují si tvary písmen
- zaměňují písmena tvarově podobná
- zrcadlově obrací písmena a opačně při jejich psaní
- nedodržování tvaru písmen, jejich nedotahování, nenavazují jednotlivá písmena
- nekvalitní písmo

Projevy poruchy psaní

Děti mají

- pomalé grafomotorické tempo
- problémy v psaní geometrii, VV, PČ
- křečovitě držení tužky
- snadnější unavitelnost

Odkazy

- <http://www.vasedeti.cz/diskuzni-forum/>
- <http://www.zsbrezany.cz/cze/Projekt/Specificke-poruchy-uceni/Dysgrafie>

Dysortografie

– narušená schopnost osvojit si a uplatňovat pravopisná pravidla při psaní

Specifické chyby

- vynechávání písmen, slabik, slov, dokonce i vět

- vkládání písmen, slabik, slov
- přesmykování, přehazování sledu písmen, slabik
- špatné umístění a vynechávání znamének
- záměny písmen a slabik sluchově nebo artikulačně podobných
- potíže v rozlišování měkkých a tvrdých souhlásek
- nesprávné rozlišování ě – je
- nerozlišování dlouhých a krátkých samohlásek
- nedodržování hranic slov, psaní slov ve větě dohromady

Projevy poruchy pravopisu

Potíže

- při diktátech (opis a přepis je zvládán)
- pomalejší tempo u psaní
- při použití naučených mluvnických pravidel

Odkazy

- <http://www.zsbrezany.cz/cze/Projekt/Specificke-poruchy-uceni/Dysortografie>

Dyskalkulie

– porucha abstraktního myšlení a ztížené chápání symbolické povahy grafických znaků – čísel. Jde o neschopnost dítěte naučit se matematickým dovednostem.

Specifické chyby a projevy

- porušená matematická manipulace s předměty
- obtíže při určování množství a počtu předmětů
- potíže se čtením matematických symbolů
- potíže s psáním matematických znaků
- porucha chápání mat. pojmů a vztahů mezi nimi
- narušená schopnost pochopit číselnou řadu
- pletení si tvarově podobných číslic (6 a 9, 3 a 8, 12 a 21 apod.)
- záměna symbolů pro sčítání, odčítání, dělení a násobení
- v geometrii mají žáci potíže s umístěním do plochy, nechápou prostorové vztahy

- velké obtíže v pamětném počítání, slovních úlohách, apod.

Odkazy

- <http://www.zsbrezany.cz/cze/Projekt/Specificke-poruchy-uceni/Dyskalkulie>

Dyslalie

- nejrozšířenější porucha řeči
- je to vadné tvoření hlásek – porucha artikulace
- nazývá se také patlavost
- může postihnout jednotlivé hlásky nebo skupiny hlásek ve slabikách a slovech (dyslalie hlásková, slabiková, slovní)

Příčiny dyslalie

- nesprávný řečový vzor
- poruchy sluchu
- poruchy fonemického sluchu
- nedostatek citů
- poruchy v centrálním nervovém systému (např. při LMD)
- motorická neobratnost
- anomálie řečových orgánů
- nesprávný postoj okolí k mluvnímu projevu dítěte

Vývojová dysfázie

- vývojová nemluvnost
- řadíme ji k centrálním vadám řeči
- jedná se o narušený vývoj řeči, což se může projevovat neschopností nebo snížením schopností verbálně komunikovat, i když podmínky pro vytvoření této schopnosti jsou dobré
- přidávají se deficity i v oblasti jemné motoriky, grafomotoriky, pozornosti, paměti
- dysfatici mají narušenu sféru motivační, emocionální, zájmovou, jsou lehce unavitelní

Projevy

- buď jako neschopnost rozeznávat slyšené výrazy a chápat obsah slyšených slov (dítě slyší, ale nerozumí)
- nebo jako nedostatek řečového projevu při dobrém chápání a porozumění slyšené řeči

Příčiny dysfázie

- funkcionální – vyplývají z nedostatků společenského prostředí
- organické – podmíněné nezrálostí centrální nervové soustavy, častou příčinou je lehká mozková dysfunkce (LMD)

5. Zásady domácí přípravy a spolupráce se školou

- Pravidelná kontrola plnění domácích úkolů.
- Pomoc při přípravě na vyučování.
- Zajištění pravidelné účasti v hodinách spec. pedagogické péče.
- Pravidelné konzultace s rodiči dle potřeby a účast rodičů při nápravě.
- Průběžně a prokazatelně informovat o výsledcích školní a domácí práce a chování.
- Při zhoršení prospěchu, chování aj. – osobní kontakt s rodiči.
- Možnost konzultace rodičů s učitelem dle jejich potřeby.
- Rodiče by měli školu průběžně informovat o závěrech z vyšetření a u integrovaných žáků by mělo být povinností předkládat závěry z těchto vyšetření.

6. Spolupráce s jinými institucemi

- **PPP** (Pedagogicko – psychologická poradna) Chomutov
<http://www.pppuk.cz/poradny/chomutov>
- **SPC** (Speciálně – pedagogické centrum) Teplice
<http://www.spcteplice.cz>
- **SPC** Měcholupy
<http://www.lzs-mecholupy.cz>

7. Speciální pomůcky a webové stránky

- www.dyscentrum.org
- obchod.portal.cz
- www.tobias-ucebnice.cz
- www.mybox.cz/oldipo
- www.zstrebon.cz – ZŠ Třeboň (centrum speciálních pomůcek tel. 384722392; např. bzučák, rozlišovalo tvrdých a měkkých slabik...)
- ARID – PC programy na míru (SPC v Praze)